МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

підготовки ***БАКАЛАВРА***

Луцьк – 2021

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Використання інформаційних технологій в українсько-польському перекладі» підготовки **бакалавра.**

Розробники:
Касянчук Н. М., асистент кафедри полоністики і перекладу;

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу
протокол №1 від 27 серпня 2021 року.

Завідувач кафедри: (проф. Сухарєва С. В.)

© Касянчук Н. М., 2021 р.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

<table>
<tr><td>Найменування показників</td><td>Освітній ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Денна форма навчання</td><td rowspan="10">бакалавр</td><td>Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Рік навчання 4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість годин/кредитів / 150 / 5</td><td>Семестр 7-ий</td></tr>
<tr><td>Лекції 38 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні 22 год.
Лабораторні 0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ІНДЗ: немає</td><td>Самостійна робота 80 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації 10 год.</td></tr>
<tr><td>Форма контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Мова навчання польська, українська</td><td></td></tr>
</table>

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Касянчук Наталія Миколаївна
Асистент кафедри полоністики і перекладу
Контактна інформація: +380674573702, kasianchuk.nataliya@vnu.edu.ua,
Дні занять: http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

ІІІ. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

Під час вивчення курсу **«Використання інформаційних технологій в українсько-польському перекладі»** здобувачі освіти продовжують формувати професійну перекладацьку компетентність, а саме удосконалюють навички необхідні для виконання перекладу текстів з польської мови на рідну та навпаки.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомленні студентів з альтернативними підходами до здійснення письмового перекладу, а саме технологіями автоматизованого та машинного перекладу, а також неконвенціональними формами виконання усного перекладу.

До основних завдань належать: ознайомити здобувачів освіти з передумовами виникнення та основними етапами розвитку машинного перекладу; визначити роль людини в процесі машинного перекладу; ознайомити з використанням алгоритмів машинного перекладу; сформувати практичні навички роботи із CAT засобами, що охоплюють створення перекладацьких проєктів, укладання глосаріїв, користування пам'яттю перекладів тощо; сформувати базові знання оцінювання якості машинного перекладу на різних мовних рівнях.

3. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності

ЗК: *Здатність вчитися і опановувати нові знання.*

ЗК: *Здатність спілкуватися іноземними мовами, працювати в міжнародному контексті, популяризувати культурні цінності світового значення.*

ЗК: *Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього вирішення.*

ЗК: *Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.*

ЗК: *Здатність послуговуватись сучасними технологіями, зокрема і інформаційно-комунікаційними та педагогічними.*

Фахові компетентності

ФК: *Здатність оперувати в освітній та дослідницькій роботі спеціальною термінологією, категоріями й поняттями під час інтерпретації реалій історико-культурного процесу, аналізу філософських учень, порівняння і зіставлення мовних та літературних явищ, зразків перекладу.*

ФК: *Здатність демонструвати сформовані мовну й мовленнєву компетенції з польської та англійської мов на високому рівні в процесі фахової і міжособистісної комунікації, коректування текстів, перекладу зразків різних функціональних стилівю.*

ФК: *Здатність дотримуватись в професійній та дослідницькій роботі, у громадському житті принципів толерантності, доброчесності, відповідальності, справедливості, партнерства, компетентності, законності.*

Програмні результати навчання

ПРН: *Вільно спілкується державною та іноземними мовами усно й письмово, використовує їх для організації продуктивної міжкультурної комунікації.*

ПРН: *Проявляє самостійність і відповідальність у професійній та дослідницькій роботі, здатність працювати у команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.*

ПРН: *Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує.*

ПРН: *Володіє відомостями щодо різноманітних мовно-літературних і суспільно-історичних явищ та процесів, оперує базисними філологічними, перекладознавчими, світоглядними поняттями, розуміє специфіку сучасних гуманітарних знань, презентує їх у результатах своєї професійної діяльності.*

ПРН: *Здійснює порівняльний аналіз мовно-літературних явищ, різних зразків перекладу, базуючись на знаннях про мову як особливу знакову систему, літературу як мистецтво художнього слова, переклад як форму міжнаціональної комунікації.*

ПРН: *Виконує як усний, так і письмовий переклади, коректування текстів різного функціонального призначення й рівня складності, працює зі словниками й довідковими джерелами, новітніми інформаційними технологіями в галузі перекладу.*

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бал
Змістовий модуль 1. Metodologia pracy w oprogramowaniu CAT						
Temat 1. Historia rozwoju programów wspomagających tłumaczenie: powody ich stworzenia i główne etapy rozwoju	12	4	2	5	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 2. Metodologia pracy w oprogramowaniu CAT; możliwości i ograniczenia tych narzędzi oraz wpływ typu tekstu na efektywność pracy w CAT-ach.	12	4	2	5	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 3. Zapoznanie z interfejsami SmartCat. SDL Trados, MemoQ; działania przygotowawcze: korekta tekstów przetwarzanych automatycznie (programami OCR); tworzenie nowych projektów; import plików z tekstem.	18	5	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 4. Architektura programów SmartCat, SDL Trados, MemoQ: opcje i ustawienia zaawansowane, personalizacja ustawień, główne skróty klawiszowe; (procentowe) stopnie dopasowania odpowiadających sobie segmentów.	17	4	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4

Temat 5. Korzystanie z słowników elektronicznych/internetowych, baz terminologicznych i korpusów równoległych – w narzędziach CAT.	16	9	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 6. Kontrola jakości w SmartCat. Trados, MemoQ i SDL Tradosie, opcje filtrowania, sposoby dokonywania korekty (weryfikacji).	20	5	4	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 7. Tworzenie glosariuszy i ich eksport i import w programach CAT.	17	4	2	10	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 8. Zastosowanie narzędzia Glossary Converter do konwertowania glosariuszy na inne formaty w celu wykorzystania w innych programach.	11	3	2	5	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 9. Kontrola jakości tłumaczenia.	16	3	2	5	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Temat 10. Zasady ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego w kontekście przekładu pisemnego przy zastosowaniu narzędzi CAT.	11	3	2	5	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 4
Види підсумкового контролю						МК2, 60
Разом за модулем 1	150	38	22	80	10	100
Всього годин/ Балів	**150**	**38**	**22**	**80**	**10**	**100**

Форма контролю*: ДС - дискусія, ДБ - дебати, Т - тести, ТР - тренінг, РЗ/К - розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/IPC - індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ - робота в малих групах, МКР/КР - модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р - реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

Таблиця 3

1.	Подивитися відео інструкцію та встановити на свій ПК одну із CAT програм. https://www.smartcat.com

	https://www.memoq.com https://www.trados.com
2.	Створити глосарій наукових термінів в SmartCat. Trados, MemoQ і SDL Trados.
3.	Створити глосарій юридичних термінів в SmartCat. Trados, MemoQ і SDL Trados.
4.	Створити глосарій медичних термінів в SmartCat. Trados, MemoQ і SDL Trados.
5.	Переглянути відео, зробити конвертацію глосаріїв за допомогою Glossary Converter. https://www.youtube.com/watch?v=vYuSiN1bVfQ
6.	Самостійно вибрати українськомовний текст для перекладу (5000-6000 перекладацьких знаків), попередньо перевіривши його на відсутність існуючих перекладів польською мовою і перекласти текст у хмарному середовищі SmartCAT.
7.	Самостійно вибрати польськомовний текст для перекладу (5000-6000 перекладацьких знаків), попередньо перевіривши його на відсутність існуючих перекладів українською мовою і перекласти текст у хмарному середовищі SmartCAT.
8.	Зробити верифікацію перекладу у хмарному середовищі SmartCAT інших здобувачів освіти українськомовного тексту.
9.	Зробити верифікацію перекладу у хмарному середовищі SmartCAT інших здобувачів освіти польськомовного тексту.
10.	Утворити команду, що складається з проєктного менеджера – керівника проєкту, перекладачів і коректорів, самотужки добрати українськомовний текст для перекладу, попередньо перевіривши його на відсутність існуючих перекладів польською мовою і перекласти текст у хмарному середовищі MemoQ або SmartCAT.

VII. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, заліків, екзаменів і под.

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання: усі завдання, передбачені у силабусі, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, то повинен представити самостійно виконані завдання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал.

Здобувачі освіти виконують такі види робіт: вивчення теоретичного й практичного матеріалу (на практичних заняттях та самостійно), написання тестів. Повноцінне засвоєння курсу передбачає відвідування лекцій, індивідуальне опрацювання літературних джерел відповідно до тематики семінарських занять; підготовку презентацій, переклад текстів із використанням перекладацьких інструментів різної спрямованості, участь у командних проєктах.

Обов'язковою є реалізація командного проєкту. Із цією метою учасники навчального процесу самостійно утворюють команди, що складаються з проєктного менеджера – керівника проєкту, перекладачів і коректорів, самотужки добирають українськомовний текст для перекладу, попередньо перевіривши його на відсутність

існуючих перекладів польською мовою і перекладають текст у хмарному середовищі tMemoQ або SmartCAT. Після закінчення роботи над проєктом, здобувачі освіти складають звіти, які виголошують на практичному занятті під час обговорення проєктів.

*Під час вивчення курсу визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, котрі за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів можна переглянути за посиланням.

Політика щодо академічної доброчесності: середовище на практичних заняттях є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Списування під час модульних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних ґаджетів).

Підсумковий контроль успішності здобувача освіти – залік. Залік виставляється за умови, якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, які визначені силабусом навчальної дисципліни та отримав не менше 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач освіти може добрати бали на заліку, виконавши певний вид робіт. Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється відповідно до шкали оцінювання.

Таблиця 4

<table>
<tr><td colspan="10">Поточний контроль
(max = 40 балів)</td><td>Підсумковий контроль
(max = 60 балів)
Модуль 2.</td><td>Загальна кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="10">Змістовий модуль 1</td><td>МК1</td><td rowspan="3">100</td></tr>
<tr><td>Т. 1</td><td>Т. 2</td><td>Т. 3</td><td>Т. 4</td><td>Т. 5</td><td>Т. 6</td><td>Т. 7</td><td>Т. 8</td><td>Т.9</td><td>Т.10</td><td rowspan="2">60</td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr>
</table>

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 - 100	Відмінно
82 - 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 - 59	Незадовільно

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амеліна С.М., Тарасенко Р.О. Шляхи формування програм підготовки перекладачів в університетах східної Європи щодо вивчення сучасного інструментарію. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2016.
2. Єлісєєва С. В. Переклад і локалізація у сфері інформаційних технологій : наук. праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Сер. : Філологія. Мовознавство.2015. Т. 255, Вип. 243. С. 32–36.
3. Івашкевич Л. С. Потенціал опанування CAT-інструментів у системі підготовки сучасних перекладачів // Молодий вчений, 2019. №2. С. 469-473.
4. Ткачук В., Чумак Г. Теорія і практика машинного перекладу : навч. посібник. Тернопіль, 2006. 71 с.
5. Bogucki Ł. Przekład wspomagany komputerowo. Warszawa: Wyd. Nauk. PWN. 2009.
6. Bowker L. Computer-Aided Translation Technology. A Practical Introduction. Ottawa: University of Ottawa Press. 2008.
7. Cronin M. Translation in the Digital Age, London & New York: Routledge: 2013.
8. Hejwowski K. Iluzja przekładu. Przekładoznawstwo w ujęciu konstruktywnym. Katowice: Śląsk. 2015.
9. Ivashkevych L. Teaching Programming with Python for Linguists: Whys and How-tos // Advanced Linguistics, 2019. C. 4-12
10. Kozłowska Z., Szczęsny A. Tłumaczenie pisemne na język polski. Kompendium. Warszawa: Wyd. Nauk. PWN. 2018.
11. Konotop Olena S., Oksana P. Bykonia, Oleksandra Y. Bondar, Yuliia V. Shevchenko, Nataliia M. Kasianchuk Practice of using GoToMeeting/Zoom in the study of foreign languages. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, Vol. 12(3) (2021). P. 176-185.
12. https://trados.com.ua
13. https://www.smartcat.com
14. https://www.wordfast.net
15. https://www.memoq.com